

Jona

Jonagören kezapqetok keu

Jim-as-a-asahi

Buk kiajön kezapqetok keu murutŋi akzap. Mi Jonagörap denöwe asuhuyöhi, miaŋgöt kösshotŋi akzap. Anutunöŋ keu kewö jim kutum waŋgiyök: Gi mönü Asiria kantrigöt siti bohonŋi qetŋi Niniwe miaŋgören anda urukungukungu nup meman. Asiria yeŋön kahasililinjini ketauŋi ahöiga Israel yeŋön kerök mieŋgörap kömumbepukörap keŋgötjini möta malget. Anutunöŋ Jona mewö jim kutum waŋgiyökmö, yaŋön mi esapköba qetala Anutugöt koleknöŋ miaŋgören anmamgöt tököyüök. Mi kewögörap tököyüök: Anutunöŋ siti mi ayuhumamgöt galöm meme keu jiyökmö, yaŋön miaŋgöt dop ölnja akŋapkö qahöp möt köhöiyök.

Jonanöŋ tökōba qetaliga lömböt öngöŋgöni qakŋe öngögetka miaŋgöt andöje nanji imbi-imbiŋi memba et ala tem kōla anök. Anda urukungukungu nup meiga Niniwe sehisehiŋi yeŋön uruŋini öljap meleŋget. Miaŋgörap Anutugöt uruŋan amöriiga qahöp ayuhum eŋgiyök. Miaŋgörap Jonagöt uruŋan böliba kömbuhiba nanjak kömumamgöt mörök. Kij kunöŋ yambu 782-753 bifo Kraist galömjina maliga Jonanöŋ nalö miaŋgören nupŋi meyök. Mirinji Gat Hefer mi Nazaret kösutŋe, 5 kilomita anangö dop. Niniwe mi köröwen, 500-600 kilomita anangö dop.

Könaŋgep Israel yeŋön nanjinak kezapqetok ambazip yeŋgören keu möta kude tem kölgetka Anutunöŋ jiiga Asiria yeŋön kaba eŋguba eŋguanġötketka mewö nanjinak kinkinjini mi mosötket. Buk kiajön Anutugöt könaŋi yahöt kewö kondeljap: Körek nejön Anutugöt jitsihitŋi törörök tem kölbinaŋgöt dop akzin. Mewö qahöp akzin ewö, lömbötnöŋ mönü öljap qaknne öngömap. Könaŋi bohonŋi kun mi ak-kümükömu aka urujöpak. Yaŋön nanji kerök kambuŋi Asiria yeŋgöt siŋgisöndokŋini mewöyük mosöta ayuayuhunöhök meköm eŋgimapköt kapaŋ kólakzap. Likepji bölöŋi qakŋine öngöbapuköt möt köhöiba urunini meleŋbingöt kungum neŋgimakzap.

Buk kiaŋgöt bahöŋi bohonŋi 4 mi kewö:

- 1) Anutunöŋ Jona oholiga yaŋiseŋ ahök. 1.1-17
- 2) Jonanöŋ uruŋi meleŋda söranöhök lolohoyök. 2.1-10
- 3) Jonanöŋ Niniwe könagesö uruŋini kuŋguyök. 3.1-10
- 4) Uruŋini meleŋgetka Anutunöŋ ak kömum eŋgiyök. 4.1-11

Jonanöj Kembu qetala mömölaköyök.

1 ¹“Israel miangören Kembugören keu mi Amitaigöt nahönji Jona yaŋgören kewö asuhuyök; ²“Asiria kantrigöt siti ketauŋi Niniwe mi wehön kotkotje ahöza. Yenjön bau jegömöl aka bölöŋjamjini memba malakze. Miangöt keu mi nöŋgöt jemesoholne öŋgöiga mötzal. Miangörap göjön möp wahöta eu anda nöŋgöt buŋa keuni jiba miaŋjön uruŋini kuŋguman.”

³Mewö jiyökmö, Jonanöj möp Kembugöt jemesoholŋeyök ölöŋ köla wehön gegeŋe göröken anmamgörap wahörök. Wahöta miri qetji Jopa (Jaffa) miangören geba wanje kun miwikŋaiba “Ölöp yembuk Tarsis mire Spein kantrinöj anmam,” jiba köna söŋgöröji memba wanjenöŋ öŋgöyök. Mewö öŋgöba Kembugöt jemesoholŋeyök mömölaköba anök.

⁴Mewö anökmö, Kembunöj möp luhut köhöikni melaii köwetnöŋ anda qeiga siridimbom ketauŋi asuhuiga wanjenöŋ miangörap jömgömamgöt ahök. ⁵Mewö aiga wanje börö azi yeŋjön keŋgötjini möta nanjini bemurupŋinajögt dop nanjök nanjök köuluköm enŋiget. Mewö aka wanjenöŋ amgömapkörap miangöt inap yuaiji mi körek gilgetka köwetnöŋ gem teköyökmö, Jonanöj wanje dutŋajögt uruŋe geba miangören öl köla gaun lömbötji ahöyök.

⁶Miaŋgören ahöiga wanje galömjan yaŋgören kaba kewö jiyök: “Gi möp wuanöŋgörap ki gaun ahözane? Möp wahöta nangi bemgi qeta köulukönöŋga yanjön mötmörim neŋgiiga kude ayuhubinak.” Mewö jiyök.

⁷Mewö jiiga sutnjine kewö jiget: “Ayop möp kaget! Nini möp unju qeba azi dagöt singisöndokörap ayuayuhu ki neŋgöt qaknине öŋgözawi, miangöt könajni mewö miwikŋaibin.” Mewö jiba unju qegetka Jonanöj asuhuyök.

⁸Asuhuiga jiget kaiga kewö quesim wanjiget: “Ayuayuhu ki mi dagöt singisöndokörap aka neŋgöt qaknине öŋgözawi, gi möp miangöt könajni jinöŋga mörin. Gi wanat nuwa memakzan? Gi wanijeyök kazan? Göhöreŋ kantri mi waniŋe aiga göhöreŋ könagesöürupki mi waniŋe malje?”

⁹Mewö quesim wanjigetka kewö melejnök: “Ni Israelgöt Hibru azia akzal. Ni Kembu, Suepkö Anutuŋi waikŋi memba möpöseimakzal. Yanjön köwet aka gölme örönŋi miwikŋaim etkiyök. ¹⁰Yanjön börö osikosibuk niŋgiiga nöŋjön mi tökōba Kembugöt jemesoholŋeyök ölöŋ köla kazal.”

Mewö melejniga azi yeŋjön mi möt yaköba gwötpuk awöwöliba kewö jiba jim wanjiget: “Yei! Gi möp wuanöŋgörap mewö akzane?” ¹¹Köwet mi toroqeba bölim köhöiba ahöyök. Miangörap yeŋjön kewö quesim wanjiget: “Nini möp denöwewö ak gihiinga köwetnöŋ giŋ qebawak?”

---

^a 1.1 2 Kiŋ 1 4.25

¹² Mewö qesim waŋgigetka yeŋgörap kewö meleŋnök: “Siridimbom ketaunji kiaŋjön möp nöŋgörap aka enjöt qaknjine öŋgöba qezawi, nöŋjön mi ölöp mötzal. Miangörap ijini möp nömimba köwetnöŋ gilgetka gemam. Gilget gebiga köwetnöŋ ölöp giŋ qemap. Mewö jizal.”

¹³ Mewö jiiga börö azi yeŋjön töndup waŋge kunbuk gölme oronje angotmapkörap lökuatnöŋ naŋgöbingöt qeba qegetmö, köwetnöŋ bölim teköyöhängörap aka mi osiget. ¹⁴ Osiba Israelgöt Kembuiji yangöt qeta köuluköba kewö jidget: “O Kembu, gi nangak keu jitkahöt dop mi wuataŋgöba yuai ki akzan. Mewögörap Kembu, azi kiaŋjön kömumapkörap aiga miangörap nini kude ayuhum neŋgiman. Sepjaŋgöt keunji mi nengöt qaknina kude alnöŋga öŋgömap. Keu mi öļap.”

¹⁵ Mewö köuluköba anda Jona memba gilgetka köwetnöŋ geyök. Geiga köwetkö kukjan ösumok bököiga giŋ qeyök. ¹⁶ Giŋ qeiga azi yeŋjön Kembugörap euam awöwöliba naluk ketaunji ala Kembu jöwöwöl ohom waŋgiba keunjini kewö jöhöget: “Nini möp Kembugöt keunji tem köla kude qetalbin.”

^{17^b} Jonanöŋ köwetnöŋ geiga Kembunöŋ söra ketaunji kun melaiiga anda Jona gwahörök. Gwahöriga söra miaŋgöt uruje sungem silim karöbut ahöba malök. Mewö.

Jonanöŋ gajugaju kömgokje ahöba köuluköyök.

2 ¹ Jonanöŋ söra uruje ahöba Kembu Anutunji köuluköm waŋgiba kewö jiyök: ² “Nöŋjön wahöjalinj uruje Kembu köuluköm gihibiga gönjön ölöp keuni mötzan.

Ni ujem senjom kömgokje ahöba uleralga gönjön ölöp uletni mötzan. ³ Gönjön köwet röndum ketaune tötal niŋginöŋga gezal. Gönjön köwet sönsöŋauŋaŋgöt dutne tuapkönöŋ eralga göulu ketaunjan esuhum niŋgizap.

Göhöreŋ qölqöl-söutsöut pakpak mi musulumgom niŋgizap. Göhöreŋ siri pakpak mi qeba turuba nem ulahöm niŋgizap. ⁴ Mia möta kewö mötmörizal: Gönjön ni göhöt jemesoholgeyök közöl niŋginöŋga maljal. Mi töndup nöŋjön möp kunbuk göhöreŋ jöwöwöl jike kömbukje göröken jenan ubi anma. Mi kunbuk kude ekileŋahak kun. ⁵ O aka omanjaret mi nöŋgöt qakne öŋgöba turum niŋgim teközap.

Röndumnöhök möp liliköm niŋgim teközap.
Köwetköt kumburerenji miaŋjön möp nöröp jupni köpeiba esuhuzap.
⁶ Ni kunduŋaŋgöt röndaj könaraŋgöt dop yuhuyaŋgoreŋ eral.
Röndanjöt botni miaŋjön möp nöŋgöt qakne jöhöm qözönda jöhöm qözöŋ köhöizap.

^b 1.17 Mat 1 2.40

Yuhu maljalmö, o Kembu Anutuni, göjön möp neka röndaj dutjeyök kumbuk öröm niŋginönja malmalnöŋj kotmam. ⁷Nöŋgöt malmalnan qahöwakŋamgöt aiga nöŋjön nalö miangören Kembu, gi mötmörim gihibiga kökulukan öŋgöba göhöt Suep jike kömbukje euyangören öŋgöba göhören angotmap. ⁸Ambazip kopa-bemlopiŋ omaŋi göda qem enjimakzei, yejön mewö aka kalem möriam Tonji gi andö guhumakze. ⁹Andö mewö guhumakzemö, nöŋjön möp möpömögösei löjet omsa köla naluk ala jöwöwöl ohom gihimamgöt mötzal.

Nöŋjön yuaigöt keuŋi jim jöhözali, miangöt dop möp ak sorokömakŋam.

O Kembu, gi mohotnöŋj nöŋgöt malmalnaŋgöt bohoni jöhömamgöt köhöizan. Keu mi öljap.”

¹⁰Mewö kökulüküm teköiga Kembunöŋj möp söra mi jim kutum waŋgiiga kaba kota Jona lojniga gölme oronje erök. Mewö.

Jonanöŋj Anutugöt nup mi Niniwe uruje meyök.

3 ¹Gölme oronje eriga Kembugören keu ki mi kumbuk Jonagören asuhuyök: ²“Göjön möp wahöta siti ketauŋi Niniwe miangören anda buŋa keu gihimami, mi jiba urunjini kuŋguman.” ³Keu mewö asuhuiga Jonanöŋj wahöta Kembugöt keu jit tem köla Niniwe anök. Niniwegöt dopŋi mi kewö: Gi göranjejök könahiba anda malnöŋga wehön karöbut teköiga likepjé endu angotman. ⁴^cJonanöŋj könahiba siti uruje anda maliga wehön mohot teköiga buŋa keu qeta kewö jiýok:

“Wehön 40 kun ahözap. Mi teköiga Niniwe siti kianjön möp meleŋni gemap.”

⁵Keu mewö qeta jiiga Niniwe könagesö yejön Anutugören keu möt nariba urunjini meleŋda nene siŋgi malbingöt nalö ala jim köhöiget. Mi jim köhöiba ambazip ketauŋi moröni yejön lökjanök imbi meleŋgöt samot meget sileŋjine öŋgöiga kau ariget.

⁶Mewö aketka miangöt buzup keuŋi mi Niniwegöt kiŋ (praim ministra) yaŋgören angorök. Aŋgoriga möta jakömbuak dum tatatrjeyök eta malukuŋi köteköba samot memba at-turuba kau utuba ařiba tarök. ⁷Tata jim kutukutu kewö aliga Niniwe siti dop köl teköba anök: “Ijini möp kiŋ aka jembonurupŋi yeŋgören jim kutukutu ki mötme: Kunjan kun möp nene kuluŋ kude nemap. Ambazip me bau kuruk-lama bulmakau-iŋini nene kuluŋ kun nemegöt kude möt enjime. ⁸Nene siŋgi mewö mala samot mem teköba Anutu köhöikjanök sahöt kökulüküm waŋgiba nanjöök nanjöök könajamjini bölöŋi aka ambazip ayuayuhu böröjini töwötpuk meget ahözawi, mi möp andö qem teköba mosötme.

^c 3.4-5 Mat 1 2.41; Luk 1 1.32

⁹Mewö ahinga Anutugöt uruajan kumbuk eriga wösöni möt nejgiba kukjanjöt könöpni qeraköba singisöndoknini mosötpawak. Mi mosöriga kude ayuhubinak. Mewö jizin.”

¹⁰Mi möt asahiba könajamjini bölöni andö qeba urujni melejgetka Anutunöy ahakmemejini mi eka wösöni möt enjiba mötmötji liliängöiga singisöndokjnajöt likepni melej enjimapkö ahöhi, mi mosörök. Urujan mewö eriga kude mem bölim enjiyök. Mewö.

Jonanöy tembula irimji seholiyök.

4 ¹Mewö asuhuyökmö, Jonanöy miajgörap urubölö ketaupi möta irimji seholiyök. ²^dIrimji seholiiga Kembu ulet waŋgiba kewö jiyök: “Aek Kembu, gi ak-kömükömugöt bemji mala ölop nejgehorimakzan. Göhorej kuki mi öjsöni aiga kalem möriamgi mi öönüi qahöp ahöza. Mewö urugi zölaj amöröiga wösögi möta könagesö kun mem bölm enjimamgöt kude mörakzan. Mia nane gölmenöy mala lök möt yaköba jiali, mia ölm guhuza me qahöp? Könaŋi mewögörap aka nalö miajgören Tarsis anmam jiba ösumok mömölaköba anda malal. ³^eMerak malmalgöt tökoba kömpüköt möralga ölowakzap. Miajgörap Kembu, gönjön möp malmalni dölkı noaŋgötnöy. Keu mi öljap.”

⁴Mewö ulerökmö, Kembunöy kewö melej waŋgiyök: “Jona, gi ak-kömükömugörap irimsesewöl mötzani, mi dop köljap me qahöp?”

⁵Mewö jiiga Jonanöy siti mosöta eta wehön kotkotje göröken anda köna töwokje endu koum qeba miajgöt aumje tarök. Tata sitigörap mewö me mewö asuhumawi, mi ekjämögörap uba tarök.

⁶Mewö tarökmö, Kembu Anutunöy Jona uruölöwak ak waŋgimamgörap jiiga ölünlölon kun asuhuba köriba kota Jonagöt nöröpjı aum kól waŋgiyök. Aum kól waŋgiiga ölünlölungörap uruölöwak ketaupi möta tarök. ⁷Tata sunjem kun ahöiga miri gianjiga miajgören Anutunöy taröj kun melaiiga kaba ölünlölon mi yöhörönjöiga sinji soholiyök.

⁸Wehönöy koriga Anutunöy jiiga luhut könöpjambuk kötköŋi mi miri jeŋi kotkotjeyök qeiga wehön jeŋan nöröpjje qei qei uruŋi öngöba duhuiga kömumamgöt möt teköba kökulököba kewö jiyök: “Nöŋjön malmalgöt tökoba kömpüköt möralga ölowakzap. Keu mi öljap.”

⁹Mewö jiyökmö, Anutunöy Jonagörap kewö jiyök: “Gi ölünlölungörap irimgi seholizawi, mi dop köljap me qahöp?” Mewö jiiga kewö melej waŋgiyök: “Irimni seholizawi, mi möp dop köljawa. Nöŋgöt irimsesewölni mi ketaupi aiga urunan kude amörimap. Miajgörap ölop kömumam. Keu mi öljap.”

¹⁰Jonanöy mewö jiiga Kembunöy kewö jiyök: “Gi ölünlölungöt böröŋi kun kude memba mi kunde galöm kölnöŋga köriyök. Mi sungem mohotkö

^d 4.2 Eks 34.6   ^e 4.3 1 Kiŋ 1 9.4

uruŋe asuhuyök aka suŋgem mohotkö uruŋe soholiba kömuyök. Töndup göŋjön nangak yuai omaŋi mewöŋi miangörap sahöta waimanjat mötzan.

11 Mewö aiga nörjön möp denöwögörap siti ketauŋi kiangöt könagesöŋi yeŋgörap waimanjat kude mötpileŋjak? Miangöt uruŋe morö namande 1 20.000 (handöt twenti tausen) jaŋgö mi oŋgöta maljei, mi ölopjaŋgöt aka bölöŋgöt könanjiri kude möt kewöt etkimakzei aka bau kuruk yuai mi tok gwótpuk malje. Mi ambazip ketauŋi yembuk mohok mem bölim eŋgibileŋbukörap nörjön möp sihimnan Niniwe eŋgehorizal.” Mewö.